

Kommenteeritud kokkuvõte

EASO
aastaaruanne:
Euroopa Liidu
varjupaigaolukord 2018

24. juuni 2019

Printed by Bietlot in Belgium

Käsikiri valmis juunis 2019

EASO ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas dokumendis sisalduva teabe kasutamise eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2019

Print ISBN 978-92-9476-718-9 doi:10.2847/017839 BZ-02-19-250-ET-C
PDF ISBN 978-92-9476-421-8 doi:10.2847/334085 BZ-02-19-250-ET-N

Kaanefoto: © European Asylum Support Office, 2019, Austin Tufigno

© European Asylum Support Office, 2019.

Paljundamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

EASO autoriõigusega hõlmamata fotode või muu materjali kasutamiseks ja taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse valdaja käest.

Kommenteeritud kokkuvõte

**EASO
aastaruanne:
Euroopa Liidu
varjupaigaolukord 2018**

24. juuni 2019

Kommenteeritud kokkuvõtte peatükid

Kommenteeritud kokkuvõtte	3
Areng Euroopa Liidu tasandil	4
Rahvusvaheline kaitse EL+ riikides	8
Tähtis areng riikide tasandil	15
Euroopa ühise varjupaigasüsteemi toimimine	16

Kommenteeritud kokkuvõte

Sissejuhatus

EASO aastaaruanne „Euroopa Liidu varjupaigaolukord 2018“ annab tervikülevaate rahvusvahelise kaitse arengust Euroopa ja liikmesriikide varjupaigasüsteemide tasandil. Paljude allikate põhjal käsitletakse aruandes peamisi statistikasündmusi ja analüüsitakse EL+ riikide õigusaktide, poliitika, tavade ning riikide kohtupraktika muutusi. Kuigi aruandes keskendutakse Euroopa ühise varjupaigasüsteemi põhivaldkondadele, viidatakse sageli ka rände ja põhiõiguste laiemale kontekstile.

Areng Euroopa Liidu tasandil

2018. aastal täheldati Euroopa Liidu rahvusvahelise kaitse olulist arengut.

Jätkati institutsioonidevahelisi läbirääkimisi varjupaigareformi ettepanekute üle. 2017. aasta detsembris võttis Euroopa Ülemkogu eesmärgi saavutada 2018. aasta juuniks seisukoht üldise reformi kohta. Oluline edasimineku toimus viie ettepaneku korral seitsmest: **Euroopa Liidu Varjupaigaamet, Eurodaci määrus, liidu ümberasustamisraamistiku määrus, miinimumnõuete määrus** ja **vastuvõtutingimuste direktiiv**, mille kohta saavutasid kaasseadusandjad 2018. aasta juuni tähtpäevaks laialdase poliitilise kokkuleppe. Eriarvamused säilisid samas mitmes vastuolulises küsimuses ja enamik liikmesriike väljendas kahtlusi varjupaigareformi ühe või mitme ettepaneku vastuvõtmise suhtes, enne kui kõik on vastuvõtmiseks valmis, vaatamata kasule, mida annab iga üksikettepaneku eraldi vastuvõtmine. Sellest ajast alates ei ole ülemkogu vaatamata mõningale edasilikumisele tehnilisel tasandil suutnud vastu võtta seisukohta **Dublini määruse ja varjupaigamenetluse määruse kohta**; seega ei ole varjupaigareform veel lõppenud. 2018. aastal võttis Euroopa Parlament vastu seisukoha varjupaigamenetluse määruse kohta, mis tähendab, et ta on võtnud vastu seisukohad Euroopa ühise varjupaigasüsteemi kõigi toimikute kohta. Varjupaigareformi ettepanekute läbiväärikimistel on rõhutatud riikide solidaarsuse kasvu ja ühise vastutuse tunnet Euroopa ühise varjupaigasüsteemi toimimise ja edasise kujundamise alusena.

Kooskõlas kohustusega tagada Euroopa Liidu õiguse nõuetekohane kohaldamine

võttis Euroopa Komisjon meetmeid Bulgaaria, Poola, Sloveenia ja Ungari suhtes algatatud rikkumismenetluste raames.

Euroopa Liidu Kohus tegi 16 otsust eelotsusetaotluste kohta, mis tõlgendasid Dublini määrust, varjupaigamenetluse direktiivi ja miinimumnõuete direktiivi. Vastuvõtutingimuste direktiivi kohta ei ole otsust tehtud, kuigi kaks juhtumit on menetluses.

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi toimimise ja kujundamise alusena on määratletud EL+ riikide solidaarsuse kasv ja ühise vastutuse tunne.

Peamised järeldused

Konkreetsemalt analüüsis Euroopa Kohus probleeme vastuvõtmise ja tagasivõtmise taotluste rakendamise tehniliste küsimustega Dublini III määruse raames, näiteks Dublini menetluse etappide tähtsajad; taotlejate esitatud tõendid nende usuliste veendumuste ja usulistel põhjustel tagakiusamise riski kohta; taotleja isiklike asjaolude tõttu varjupaigataotluste eraldi läbivaatamise tähtsus; taotleja avaldatud seksuaalse sättumusega seotud faktide ja asjaolude hindamine; piinamise ohvriks langenud taotlejate vastavus täiendava kaitse nõuetele, kui

nad jäetakse nende päritoluriiki tagasi-
saatmisel teadlikult ilma asjakohasest
psühholoogilisest abist, isegi kui piina-
mise riski enam ei ole; ÜRO Palestiina
Pögenike Abi- ja Tööorganisatsioon
(UNRWA) registreeritud isikute esitatud
taotluste käsitlemine; välistamise alused
seoses täiendava kaitsega; sotsiaalkind-
lustushüvitised ajutiste elamislubadega
pagulastele; turvalise riigi mõiste kohal-
damine; teise astme edasikaebusi käsit-
levate menetluste edasine määratleme-
ne; pärast taotluse esitamist täisealiseks
saavate saatjata alaealiste perekondade
taasühinemine.

2018. aastal jätkus Euroopa rände tege-
vuskava rakendamine, mille kokkuvõte
on komisjoni teatistes Euroopa rände
tegevuskava täitmise kohta. Asjaomane
areng 2018. aastal kajastas kooskõlasta-
tud tegevust minna varjupaigavaldkon-
nas ajutiselt reageerimiselt üle püsivatele
tulevikukindlatele lahendustele. Kuigi
töötatakse välja ka pikaajalisi struktuur-
seid meetmeid, on komisjon tuvastanud
mitu kiireloomulist meedet, et käsitleda
pakilisi probleeme Vahemere piirkonna
lääne-, kesk- ja idaosa marsruutidel, seal-
hulgas osutades abi Marokole, paranda-
des Liibüas asuvate rändajate tingimusi,
pöörates põhitähelepanu kõige haava-
tavamatele ning jätkates tööprotsesside
optimeerimist Kreeka saartel.

Kreekas rakendatakse esmase vastuvõ-
tu süsteemi koos ELi-Türgi avaldusega,
mille eesmärkide hulgas on Türgist ELi
suunduva ebaseadusliku rände uute
mere- või maismaateede loomise takis-
tamine. Jätakuva rändesurve ja tagasisaat-
miste vähesuse tõttu on olukorda saartel
aidanud stabiliseerida eelkõige esmase
vastuvõtu süsteem. Tegevus keskendus
elamistingimuste parandamisele esmase
vastuvõtu keskustes, pöörates erilist tä-
helepanu haavatavate rühmade vajadus-
te rahuldamisele. Seda tegevust täiendas

vastuvõtvõimekuse suurendamine
maismaal ja uued õigusaktid alaealiste
riikliku eestkostesüsteemi kohta. Samal
ajal on ülerahvastatus saartel tekitanud
suure surve taristule, meditsiiniteenu-
sele ja jäätmekäitlusele ning pinged rän-
dajate ja osa elanike vahel on kasvanud.
2019. aasta märtsis, kolm aastat pärast
ELi-Türgi avaldust, avaldas komisjon kol-
me rakendusaasta kumulatiivsete tule-
mustega teabearuande.

Kreekas...

**Tegevus
keskendus
elamistingimuste
parandamisele
esmase
vastuvõtu
keskustes,
pöörates
tähelepanu
haavatavate
rühmade
vajaduste
rahuldamisele.**

Eelkõige on ebaseaduslik saabumine
Türgist Kreeka saartele 97% väiksem
kui ajal enne avalduse raames tegevuse
alustamist, oluliselt on vähenenud ka in-
imeste hukkumine merel. Samal ajal on
2018. aasta jooksul oluliselt suurenenud
ebaseaduslik piiriületus Türgist Kree-
kasse üle maismaapiiri, ligikaudu pool
piiriületajatest on Türgi kodanikud. See
näitab vajadust tõhustada toetust piiril.
2019. aasta märtsi seisuga oli 20 292
Süüria pagulast Türgist EL+ riikidesse
ümber asustatud, sealjuures oli varjupa-
iga-, rände- ja integratsioonifondi (AMIF)
vahenditest Süüria kodanike seadusliku-
le vastuvõtmisele Türgist eraldatud kok-
ku 192 miljonit eurot. Lisaks on aastatel
2016–2019 suunatud kokku 6 miljardit

eurot läbi Türgi pagulasrahastu, sellest pool ELi vahenditest ja teine pool EL+ riikide riiklikest maksetest. Kreeka saartelt Türgisse tagasisaatmisel on vaja teha rohkem.

Itaalias...

ELi asutused jätkasid esmase vastuvõtu süsteemi rakendamise toetamist, kohandades oma töötajate arvu olemasolevate vajadustega.

Itaalias jätkasid ELi asutused esmase vastuvõtu süsteemi rakendamise toetamist, kohandades oma töötajate arvu olemasolevate vajadustega. 2018. aastal hõlmas ELi panus esmase vastuvõtu süsteemi rakendamisse Itaalias muu tegevuse hulgas teise tasandi taustakontrolli, arstiabi osutamist ja kultuuride vahendamist. Lisaks andis EL rahalist abi ning lähetas eksperte taustakontrolli, registreerimise, isikutuvastuse ja rändajatele teabe andmise toetamiseks.

2018. aastal tekitas Vahemerel päästetud rändajate ja pagulaste maaletulek arutelusid solidaarsuse, ühise vastutuse ning süstemaatilisema ja koordineerituma ELi lähenemisviisi väljatöötamise üle seoses maaletuleku, esmase vastuvõtu, registreerimise ja ümberpaigutamisega. Sel eesmärgil tehti ettepanek kehtestada ajutine kord, mis oleks üleminekulahendus kuni uue Dublini määruse jõustumiseni, lähtudes 2018. aasta suvel kasutatud maaletuleku ajutiste lahendustega saadud kogemustest. Ajutise korra võiks välja töötada läbipaistva järkjärgulise

töökava alusel, lähtudes ühishuvide vastastikusest mõistmisest, mis tagaks komisjoni, ELi asutuste ja muude liikmesriikide operatiivse ja tõhusa abi asjaomasele liikmesriigile.

Ümberasustamine ja humanitaareesmärkidel vastuvõtmine on kesksed mehhanismid ohutu ja seadusliku tee pakkumiseks EL+ riikidesse saabumiseks rahvusvahelist kaitset vajavajatele, leevendades survet riikidele, kus pagulaste arv on suur.

Ajutine maaletuleku kord, mis on välja töötatud läbipaistva järkjärgulise töökava alusel, lähtudes ühishuvide vastastikusest mõistmisest, võiks tagada komisjoni, ELi asutuste ja muude liikmesriikide operatiivse ja tõhusa abi surve all olevale liikmesriigile.

Peamised järeldused

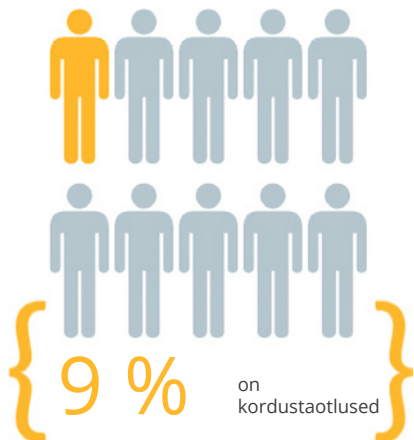
Aastatel 2015–2017 asustati Euroopas ELi ümberasustamise eriprogrammidega ümber kokku 27 800 inimest. ELi uue ümberasustamiskava alusel on 20 ELi liikmesriiki võtnud 2019. aasta oktoobri lõpuks üle 50 000 ümberasumiskoha kohustuse, muutes selle algatuse seni suurimaks ELi ümberasustamise toiminguks. 2019. aasta märtsi seisuga on toimunud

üle 24 000 ümberasumise. Koos ELi ümberasustamiskavaga aitavad kaitset vajavatele seaduslikku ja ohutut teed kaitseni pakkuda ka riiklikud ümberasustamisprogrammid. Samal eesmärgil annavad olulise panuse ka humanitaareesmärki del vastuvõtmise programmid, sealhulgas erasponsorlusalgatused mitmes EL+ riigis.

Seoses Euroopa Liidu rändepoliitika välismõõtmega jätkas Euroopa Liit 2018. aastal koostööd välispartneritega, et mitmepoolsusel põhineva tervikliku lähenemisviisi kaudu käsitleda rändeküsimusi konstruktiivselt. Selles valdkonnas toimus 2018. aastal näiteks järgmine: eraldati täiendavad vahendid programmide rakendamiseks Aafrika hädaolukorra ELi usaldusfondi ja välisinvesteeringute fondi raames; smugeldusvõrgustikega

võitlemine operatiivsete meetmete abil, et tõhustada õiguskaitseorganite koostööd; nõuetekohase tagasisaatmise ja tagasivõtmise edendamine dialoogis partnerriikidega ning taasintegreerimise abistamine; piirihalduse tõhustamine mõlemal pool ühist piiri toimuvate ühisoperatsioonide teostamise kokkuleppeid sõlmides, koolituste ja kogemuste jagamise kaudu; abi andmine pagulaste ja rändajate kaitseks välisriikides. Edasised sammud seoses ELi rändepoliitika välismõõtmega on muu hulgas staatuse kokkulepped Lääne-Balkani riikidega, uute tagasivõtulepingute väljatöötamine kolmandate riikidega ning tegevuspartnerluste laiendamist kolmandate riikidega ühiste uurimismenetluste, suutlikkuse suurendamise ja sideametnike vahetamise valdkonnas.

Rahvusvaheline kaitse EL+ riikides

664 480 taotlust rahvusvahelise kaitse saamiseks EL+ riikides tähendas vähenemist kolmandat aastat järjest, seekord 10% võrra. Kuigi taotluste arv jäi 2018. aasta jooksul märkimisväärselt stabiilseks, peidab suhteline stabiilsus EL+ tasandil suuri erinevusi liikmesriikide ja eri kodakondsusega taotlejate vahel.

Statistikasuundumuste tähenduses esitati 2018. aastal rahvusvahelise kaitse saamiseks EL+ riikides 664 480 taotlust, mis tähendas vähenemist kolmandat aastat järjest, seekord 10% võrra. Ligi-kaudu 9% kõikidest taotlustest hõlmas korduvtäotlejaid. EL+ riikides esitatud taotluste arv sarnanes 2014. aasta 662 165 taotlusega. Kuigi taotluste arv oli 2018. aasta jooksul märkimisväärselt stabiilne, peidab suhteline stabiilsus EL+ tasandil suuri erinevusi liikmesriikide ja eri

kodakondsusega taotlejate vahel. Rändesurve ELi välispiiridel vähenes kolmandat aastat järjest. Avastamised sagenesid Vahemere läänepiirkonna marsruudil (üle kahe korra) ja see võrdub avastamistega Vahemere idapiirkonna marsruudil (mõlemad ligikaudu 57 000).

EL+ riikides olid kolm peamist taotlejate päritoluriiki Süüria (alates 2013) (13%), Afganistan ja Iraak (kumbki 7%), moodustades koos üle veerandi kõikidest taotlejatest 2018. aastal (27%).

Taotlejate kodakondsuse põhjal kuulusid päritoluriikide esikümnesse ka Pakistan, Nigeeria, Iraan, Türgi (igaüks 4%), Venezuela, Albaania ja Gruusia (igaüks 3%).

ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet märkis, et 2018. aasta lõpuks oli registreeritud Süüria pagulasi Süüria naaberriikides Iraagis, Jordaania, Liibanonis, Türgis ning Egiptuses ja teistes Põhja-Aafrika riikides ligikaudu 5,7 miljonit.

Nagu eelnevatel aastatel, olid ka 2018. aastal veidi üle kahe kolmandiku kõigist pagulastest mehed ja kolmandik naised. Ligikaudu pooled taotlejatest olid 18–35-aastased ja peaaegu kolmandik alaealised.

2018. aastal taotles EL+ riikides rahvusvahelist kaitset ligikaudu 20 325 saatjata alaealist ehk 37% vähem kui 2017. aastal. Saatjata alaealiste osakaal kõikidest taotlejatest oli 3%, sarnaselt 2017. aastale. Ligi kolmveerand kõigist taotlustest esitati ainult viies EL+ riigis: Saksamaa, Itaalia, Ühendkuningriik, Kreeka ja Madalmaad.

Vastuvõtivatest riikidest esitati enamik taotlusi 2018. aastal Saksamaal, Prantsusmaal, Kreekas, Itaalias ja Hispaanias. Kokku võtsid need viis riiki vastu ligi kolmveerandi kõigist EL+ riikides esitatud taotlustest. Seitsmendat aastat järjest esitati kõige enam taotlusi Saksamaal (184 180), kuigi see arv vähenes 17% võrreldes 2017. aastaga.

Prantsusmaal esitatud taotluste arv suurenes neljandat aastat järjest ja oli 2018. aastal 120 425 taotlust, mis on seni suurim Prantsusmaal registreeritud arv. Kreekast sai 2018. aastal EL+ riikides esitatud taotluste arvu poolest kolmandal kohal olev riik, arv suurenes viiendat aastat järjest ja jõudis 66 965 taotluse-ni. Itaalias toimus oluline muutus: taotluste arv vähenes 53% võrra. Hispaania jäi viiendale kohale, kuid taotluste arv kasvas 2017. aasta 36 605 taotluselt 2018. aastal 54 050 taotluseni.

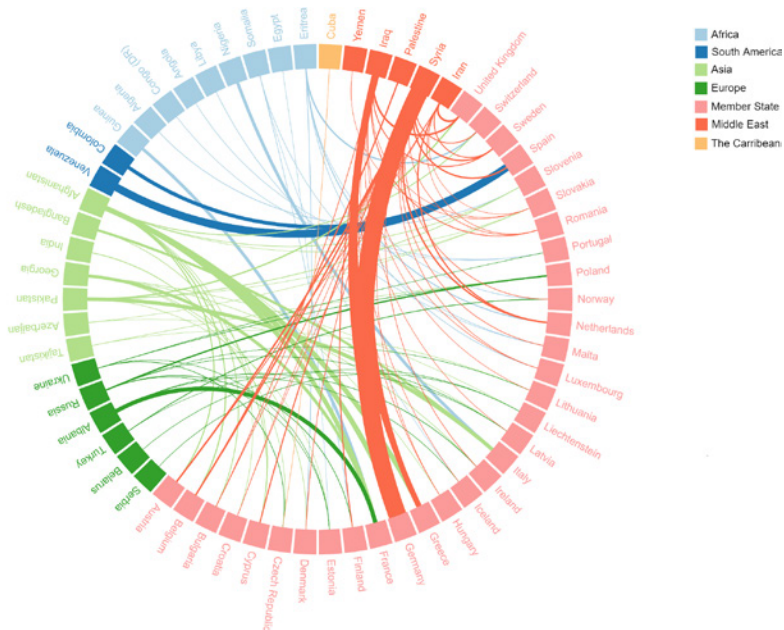
See rõhutab käesoleva punkti alguses märgitud olulist kombineeritud suundumust: aastatel 2017–2018 esitatud taotluste üldine 11% vähenemine kajastus ainult veidi üle pooles kõikidest EL+ riikidest; teises pooles taotluste arv kasvas, mõnes riigis oluliselt. Viis elaniku kohta kõige rohkem pagulasi vastu võtnud riiki olid **Küpros, Kreeka, Malta, Liechtenstein** ja **Luksemburg**.

Peamised varjupaigataotlejate vood, täpselt kodakondsuspõhised kahesed rühmad vastuvõtivate riikides annavad veidi varjundirohkema pildi kui päritoluriikide ja vastuvõtivate riikide käsitlemine eraldi.

10 suurimat saabuvat voogu suundusid 2018. aastal Saksamaale, Prantsusmaale, Kreekasse ja Hispaaniasse. Itaalia ei olnud 10 suurima voo sihtriik, kuigi oli üldiselt neljas vastuvõtete riik; see tuleneb tõenäoliselt konkreetse kodakondsusega pagulaste taotluste vähenemisest Itaalias ja taotluste mitmekesisest.

10 suurimat voogu hõlmasid seitset kodakondsust, kõik olid 2018. aastal 10 sagedaima kodakondsuse seas. Vaatamata taotluste arvu üldisele vähenemisele saabus Saksamaale kuus kümnest suurimast konkreetse kodakondsusega isikute sissevoolust: Süüria, Iraagi, Afganistani, Iraani, Nigeeria ja Türgi kodakondsusega isikud. Kreekasse saabus suurimatest voogudest kaks (Süüria kodanikud Kreekasse ja Afganistani kodanikud Kreekasse). Nii Hispaaniasse kui ka Prantsusmaale saabus ainult üks suurimatest voogudest: Venezuela kodanikud Hispaaniasse (suuruselt teine konkreetne sissevool EL+ riiki 2018. aastal) ja Afganistani kodanikud Prantsusmaale. Pakistani, Albaania ja Gruusia kodanikud olid EL+ riikides üldiselt päritoluriigi kodakondsuse järgi esikümnes.

Taotluste arv rahvusvahelise kaitse saamiseks 2018. aastal EL+ riigi ja päritoluriigi kodakondsuse alusel

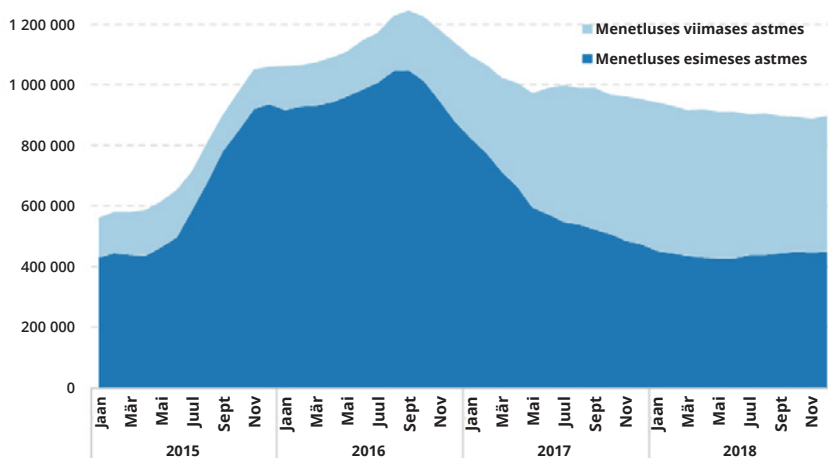
Allikas: Eurostat.

2018. aastal võeti EL+ riikides tagasi ligikaudu 57 390 taotlust ehk ligikaudu pool 2017. aasta taotlustest. Tagasi võetud taotluste osakaal EL+ riikides esitatud taotluste koguarvust oli 9% ehk vähem kui eelmisel aastal. EASO andmete kohaselt ja sarnaselt eelmistele aastatele oli neli viiendikku EL+ riikides tagasivõetud taotlustest kaudsed.

Menetletavatest juhtumitest ootas 2018. aasta lõpus ligikaudu 896 560 taotlust lõplikku otsust EL+ riigis ehk 6% vähem kui 2017. aastal.

2018. aasta lõpus oli menetluses olevate juhtumite arv oluliselt suurem kui 2014. aasta lõpus; teist aastat järjest registreeriti vähenemine. Esimeses astmes menetluses olevate juhtumite arv oli peaaegu võrdne teises ja kõrgemates astmetes menetluses olevate juhtumite arvuga (kummaski 448 000). Seepärast näis, et surve riiklikele varjupaigasüsteemidele oli 2018. aasta lõpus võrdsalt jagunenud varjupaigaasutuste ja kohtuasutuste vahel.

Menetluses olevad juhtumid esimeses (tumesinine) ja viimasest (helesinine) astmes, 2015–2018

Allikas: Eurostati ja EASO varajase hoiatamise ja valmisoleku süsteemi andmed

Lõplikku otsust ootavate pagulaste kodakondsuse esikümme oli sama kui 2017. aastal, nimelt **Afganistan, Süüria, Iraak, Nigeeria ja Pakistan**. Kuigi kõigi nende kodakondsuste korral arv vähenes, moodustasid nad endiselt üle poole EL+ riikidesse saabunute koguarvust. 2018. aasta lõpus oli **Saksamaa** jätkuvalt suurima kõigis astmetes menetluses olevate juhtumite arvuga riik, kuigi arv oli eelmisest aastast veidi vähenenud. **Itaalia** oli endiselt suuruselt teine suurima menetluses olevate juhtumite arvuga EL+ riik, kuid arv vähenes 2017. aasta lõpuga võrreldes ligi kolmandiku.

Hispaania oli suurima menetluses olevate juhtumite absoluutarvuga riik, 2018. aasta lõpus see arv kahekordistus ligi 79 000 juhtumini. Oluline absoluutne suurenemine toimus ka Kreekas, kus arv suurenes üle 76 000. Ka Prantsusmaa teatas suuremast menetluses olevate juhtumite arvust kui eelmisel aastal – ligi 53 000. Samal ajal vähenes menetluses

olevate juhtumite arv peaaegu pooles EL+ riikidest. Kuues riigis vähenes juhtumite arv üle 1000; neljas neist (Saksamaa, Itaalia, Austria ja Rootsi) vähenes juhtumite arv üle 10 000.

Menetluses olevate juhtumite arvu muutumine näib üldiselt olevat suuresti seotud uute varjupaigataotlustega. Menetluses olevate juhtumite arvu suurima vähenemisega riigid olid ka need, kus 2018. aasta jooksul vähenes varjupaigataotluste arv kõige rohkem. Vastupidine olukord oli kolmes riigis: kui menetluses olevate juhtumite arv suurenes kõige rohkem, suurenes kõige rohkem ka varjupaigataotluste arv.

EL+ riikides tehti 2018. aastal 601 525 esimese astme otsust ehk 39% vähem kui 2017. aastal. Seega esitati 2018. aastal rohkem taotlusi kui tehti otsuseid. Enamik otsustest (367 310, 61%) olid negatiivsed ja kaitset ei antud. Ligikaudu 234 220 otsust olid positiivsed; nendest

enamikus anti pagulasseisund (129 685 ehk 55% kõikidest positiivsetest otsustest) ja väiksemas osas täiendav kaitse (63 100, 27%) või humanitaarkaitse (41 430, 18%). Kuigi kokku tehti vähem positiivseid otsuseid kui eelmisel aastal, oli pagulasseisundit andvate positiivsete otsuste osa suurem. Igas riigis vastuvõetud esimese astme otsustest tehti enamik **Saksamaal** (30% kõikidest otsustest), **Prantsusmaal** (19%) ja **Itaalias** (16%). Kokku võeti nendes kolmes riigis vastu ligikaudu kaks kolmandikku kõikidest EL+ riikides tehtud otsustest.

Esimese astme otsuste korral oli heakskiitmise kogumäär EL+ riikides 2018. aastal 39% ehk 7% võrra vähem kui eelmisel aastal. Vähenemise põhjus oli peamiselt heakskiitmismäära vähenemine mitme päritoluriigi kodakondsuse korral ja eelkõige nende korral, kus tehtud otsuste arv on suur. Väiksemaid heakskiitmismäärad võrreldes eelmise aastaga registreeriti Somaaliast, Iraanist, Iraagist, Eritreast ja Süüriast pärit taotlejate korral. Heakskiitmismäär suurenes Venezuelast, Hiinast, El Salvadorist ja Türgist pärit taotlejate puhul.

EL+ suurimad heakskiitmismäärad olid Jeemenist (89%), Süüriast (88%) ja Eritreast (85%) ning väiksemaid Moldovast (1%), Põhja-Makedooniast (2%) ja Gruusiast pärit taotlejate puhul (5%).

Heakskiitmismäärad EL+ riikides varieeruvad, olles kas suhteliselt väikesed või suured, eriti Afganistanist, Iraanist, Iraagist ja Türgist pärit taotlejate puhul. Heakskiitmismäärade varieeruvus oli väiksem Albaaniast, Bangladeshist ja Niigeeriast, samuti Eritreast ja Süüriast pärit taotlejate puhul.

Üksikute kodakondsuste korral võib heakskiitmismäärade varieerumine EL+ riikides mingil määral viidata, et

otsustamistavad ei ole ühtlustatud (sest päritoluriigi olukorda hinnatakse erinevalt, õigusmõisteid tõlgendatakse erinevalt või liikmesriigi kohtupraktika tõttu). See võib aga ka tähendada, et isegi samast päritoluriigist pärit taotlejate seast võib mõni EL+ riik vastu võtta isikuid väga teistsugustel kaitse alustel, näiteks teatud etnilised vähemused, inimesed riigi teatud piirkondadest või taotlejad, kes on saatjata lapsed.

Rahvusvahelise kaitse taotluste läbivahetamisel esimeses astmes saavad liikmesriigid kasutada erimenetlusi, näiteks kiirmenetlust, piiritsõone või eelisjärjekorras menetlemist, järgides seejuures Euroopa varjupaigaõiguses sätestatud põhimõtteid ja tagatise. Kuigi enamik EL+ riikides kiir- või piirimenetlusega tehtud esimese astme otsuseid lükkasid taotluse tagasi oluliselt sagedamini kui tavamenetluse otsustes, on juhtumeid, kui rahvusvaheline kaitse antakse erimenetlusega. EASO

varajase hoiatamise ja valmisoleku süsteemi raamistikus vahetatud andmete kohaselt oli kiirmenetluses tehtud esimese astme otsuste heakskiitmismäär 11% ja piirimenetluses 12%.

2018. aastal apellatsiooni- või taasläbi vaatamise menetluses tehtud otsustest tehti EL+ riikides 314 915 otsust teises või kõrgemas astmes ehk 9% rohkem kui 2017. aastal. Lisaks oli 2018. aastal lõpliku otsusega antud kaitse protsent suurem: viimases astmes tehtud otsuste heakskiitmismäär oli 37% (2017: 33%). Kolmveerand kõikidest 2018. aastal tehtud lõplikest otsustest tehti kolmes EL+ riigis: Saksamaal, Prantsusmaal või Itaalias. Peamine muutus oli Lääne-Aafrika riikidest, nt Gambiast, Côte d'Ivoire'ist, Nigeeriast ja Senegalist pärit taotlejate suhtes tehtud lõplike otsuste arvu järsk kasv.

Tänu Dublini süsteemi toimimisele 2018. aastal saab EASO andmete põhjal täheldada mitut arengut, mis näitavad Dublini taotluste kohta tehtud otsuste arvu üldist 5% suurenemist. Lisaks vahetasid 28 EL+ riiki korrapäraselt andmeid oma 2018. aastal esitatud Dublini taotluste suhtes tehtud otsuste kohta. Ühendkuningriik jagas andmeid ajavahemiku kohta 2018. aasta augustist detsembrini. 28 EL+ riiki said esitatud Dublini taotluste kohta 138 445 otsust, koos Ühendkuningriigi osaliste andmetega 139 984. 2018. aastal saadi varjupaigataotlustele Dublini otsuseid 23% ehk veidi rohkem kui 2017. aastal. See võib tähendada, et suur arv rahvusvahelise kaitse taotlejaid liikus edasi EL+ riikidesse. **Prantsusmaa** ja **Saksamaa** said enamiku Dublini taotluste kohta tehtud otsustest, vastavalt 37% ja 29%. Teised 2018. aastal palju vastuseid saanud riigid oli **Madalmaad, Belgia, Austria, Itaalia, Šveits** ja **Kreeka**. Tähtsaimate muutuste seas võrreldes 2017. aastaga oli **Hispaanias** ja **Kreekas**

tehtud Dublini otsuste oluline suurendamine. Samal ajal vähenes juhtumite arv, kus Kreeka suhtes kasutati kaalutusõiguse klauslit. Kreekas tehtud otsuste suurendamisega võrreldes oli vähenemine siiski väga väike.

Dublini taotluste kohta tehtud otsustest võeti 2018. aastal vastu 67% ehk 8% võrra vähem kui 2017. aastal, kuid riigiti vastuvõtmismäär varieerus. Enamik 2018. aastal tehtud Dublini otsustest oli seotud Afganistani (9% koguarvust), Nigeeria (8%), Iraagi (6%) ja Süüria (6%) kodanikega. Lisaks tugineti 2018. aastal üle 12 300 korra Dublini määruse artikli 17 lõikele 1 (kaalutusõiguse või suveräänsusklausel); kõigist juhtumitest ligi kolmandikul kohaldati kaalutusõiguse klauslit Saksamaal.

Kahe viiendiku puhul juhtumitest, kus tugineti artikli 17 lõikele 1, määratleti Itaalia partnerriigina, kellele oleks saanud taotluse saata, 22% puhul Kreeka ja 9% puhul Ungari. 2018. aastal rakendasid aruande esitanud riigid üle 28 000 üleandmise. 26 EL+ riigi andmete järgi, kes esitasid andmed korrapäraselt nii 2017. kui ka 2018. aastal, suurenes rakendatud üleandmiste arv ligikaudu 5% võrra. Ligi kolmandik üleandmistest toimus 2018. aastal **Saksamaal**, kuid ka **Kreekas** ja **Prantsusmaal** oli üleandmiste arv suur. Üle poole üleantud isikutest võtsid vastu **Saksamaa** ja **Itaalia**. Teised riigid, kes võtsid vastu olulise arvu üleantud

isikuid, olid **Prantsusmaa, Rootsi, Ühendkuningriik, Hispaania** ja **Šveits**.

Üldiselt kajastasid Dublini menetlusega seotud peamised muutused EL+ riikides käsitlemist vajavate juhtumite mahtu; suuri korralduslikke muudatusi mitmes EL+ riigis; lapse parimate huvide hindamist Dublini menetluse raames; mitme EL+ riigi poolt Kreekale esitatud taotlejate vastuvõtmise ja tagasivõtmise

taotluste tagasivõtmist; kahepoolsete lepingute sõlmimist mitme EL+ riigi vahel Dublini menetluse kiirendamiseks ja üleandmisvõimaluste tõhustamiseks ning meetmeid haavatavate taotlejate ja nende vajaduste nõuetekohaseks ja õigeaegseks tuvastamiseks Dublini menetluse raames. Nagu 2016. ja 2017. aastal, jätkus Dublini määruse kohaste Ungarile üleandmiste peatamine (täielikult või osaliselt) ka 2018. aastal.

Tähtis areng riikide tasandil

2018. aastal saavutas EASO volituste täitmisel jätkuvalt reaalseid tulemusi, toetades liikmesriikide praktilist koostööd ja pakkudes tuge riikidele, kelle varjupaiga- ja vastuvõtusüsteemid olid surve all.

Mitu EL+ riiki **muutis oma rahvusvahelise kaitse õigusakte**. Olulisi muudatusi tegid näiteks Austria, Belgia, Itaalia, Prantsusmaa, Slovakkia ja Ungari; ka muud riigid muutsid oma õigusakte mitmes varjupaigaga seotud valdkonnas. Riiklike varjupaigasüsteemide teraviluse häälestamisel võtsid EL+ riigid 2018. aastal kasutusele poliitika ja tava, et kiiresti tuvastada põhjendamatud kaitsetaotlused ja tagada, et sellistele taotlustele ei kulutataks rahalisi vahendeid, inimressurssi ega aega.

Sellised **meetmed** olid näiteks taotleja isiku, vanuse, päritoluriigi ja liikumistee võimalikult kiire tuvastamine; võimalike julgeolekuohtude hindamine; taotlejate ütluste usaldusväärsuse parem hindamine ning määramine, kas rahvusvahelise kaitse saanud isikud vajavad endiselt kaitset. Varjupaigamenetluse tahtmatut kuritarvitamist takistati ka taotlejate ja rahvusvahelise kaitse saanute parema teavitamisega õigustest ja kohustustest menetluse igas etapis.

Varjupaigasüsteemide tõhususe suurendamiseks keskendusid EL+ riikide algatused menetluste ümberkorraldamisele olemasolevate vahendite paigutamise ja kasutamise optimeerimiseks; taotlejatel teabe kogumise tähtsustamisele menetluse algusetappides; digilahendustele ja uute tehnoloogiate kasutamisele ning taotluste prioriseerimisele või kiirmenetlustele. Lisaks hõlmas 2018. aastal varjupaigasüsteemide toimimise parema kvaliteedi säilitamine töötajate koolitamisest sõltuvalt EL+ riikide vajadustest, olemasolevate juhendite läbivaatamist ning kvaliteedikontrolli süsteemide ja toetusvahendite kasutusele võtmist kaitsetaotluste kohta otsuste tegemisel.

Samal ajal sai EASO volituste täitmisel endiselt reaalseid tulemusi, toetades EL+ riikide praktilist koostööd ja pakkudes tuge riikidele, kelle varjupaiga- ja vastuvõtusüsteemid olid surve all – Bulgaariale, kus valmis eritoetuskava, Küprosele, Itaaliale ja Kreekale. Toetus kohandati iga riigi vajadustega ja see hõlmas abi taotlejate teavitamisel, registreerimisel ning Dublini vastuvõtmise ja tagasivõtmise taotluste käsitlemisel, päritoluriigi teabega seotud tegevuse korraldamist, vastuvõtuvõimekuse suurendamist eelkõige seoses saatjata alaealistega, varjupaigamenetluse, vastuvõtmise ja võimekuse suurendamise toetamist Euroopa ühise varjupaigasüsteemi rakendamisel ning tuge mahajäämuse vähendamisel. EASO tõhustas ka dialoogi kodanikuühiskonnaga, korraldades temaatilisi kohtumisi peamistes huvipakkuvates valdkondades.

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi toimimine

2018. aastal tehti EL+ riikides mitu muudatust seoses varjupaigamenetluse algusetappidega, et saada taotlejatelt võimalikult palju teavet võimalikult vara.

Olulist arengut täheldati Euroopa ühise varjupaigasüsteemi peamistes teemavaldkondades:

2018. aastal tehti EL+ riikides seoses menetlusele juurdepääsuga üldise suundumusena mitu muudatust varjupaigamenetluse algusetappides, et saada taotlejatelt võimalikult palju teavet võimalikult vara. Muudatused olid näiteks saabumiskeskuste rajamine, uued tehnoloogiad taotlejate paremaks tuvastamiseks ning taotlejate kohustuste laiendamine, et teha asutustega koostööd ja esitada vajalikud dokumendid menetluse alguses. Taotlejatele anti ka menetluse kohta rohkem teavet, sealhulgas vabatahtliku tagasipöördumise kohta. Samal ajal tõstatas arutelu Vahemerel päästetud rändajate maaletuleku üle põhimõttelisi küsimusi kogu ELi hõlma va süsteemse lähenemise kohta seoses merel päästetud isikute ohutu ja tõhusa juurdepääsuga menetlusele. Kodanikuühiskonna osalejad juhtisid mitmes EL+ riigis tähelepanu probleemidele seoses tõhusa juurdepääsuga territooriumile ja varjupaigamenetlusele, kaasa arvatud tagasilükkamistele piiril ja praktilistele takistustele tõhusal juurdepääsul menetlusele mõistliku aja jooksul.

Rahvusvahelist kaitset taotlevad isikud vajavad teavet, et mõista, mis vahendid on kättesaadavad nende kaitsevajaduste ja isiklike asjaolude käsitlemiseks Euroopasse saabumisel. 2018. aastal jätkasid EL+ riikide ametiasutused ja kodanikuühiskond tegevust täpse ja tervikliku teabe andmiseks rahvusvahelise kaitse taotlejatele. Lisaks laienes EL+ asutuste antud teave kaitsega seotud õigustele ja kohustustele, samuti integreerimisele, sealhulgas korraldati sissejuhatavaid koolitusi pagulasseisundi ja täiendava kaitsestaatus taotlejatele või saanutele vastuvõtvates riikides. Saatjata alaealiste juurdepääs teabele oli EL+ riikides endiselt esmatähtis. 2018. aastal suurenes uusmeedia vahendite ja tehnoloogiate kasutamine juurdepääsetavuse parandamiseks.

Õigusabi ja esindamine on samuti vajalik tingimus taotlejate tõhusaks juurdepääsuks varjupaigamenetlusele. 2018. aastal olid EL+ riikide õigusabi ja esindamise uuendused seotud abi laiendamisega varjupaigamenetluse eri etappidele ja mõnikord muudatustega õigusteenuste pakkumisse kaasatud osalejatele. Koos ametiasutuste algatustega osalesid olemasolevate probleemide ja piirangute tuvastamisel ka kodanikuühiskonna osalejad, eelkõige praktiliste kogemustega organisatsioonid.

Tõhus suuline tõlge on vältimatu tingimus taotleja ja ametiasutuse vahelises suhtluses varjupaigamenetluse igas etapis, alates menetlusele juurdepääsust kuni taotluse esitamise, läbivaatamise ja edasikaebamiseni. Kuigi 2018. aastal

taotluste arv vähenes, jäi taotlejate keelte mitmekesisus peaaegu samale tasemele kui 2017. aastal, mis rõhutab suulise tõlke tähtsust menetlusliku vajadusena.

Suulise tõlkega seotud riiklikud õigus- ja poliitikaaramistikud jäid suuresti stabiilseks. Mõningase muutmise eesmärk oli tõlke pakkumise menetlusaspektide selgitamine. EL+ riikides tuvastatud selle valdkonna probleemid olid näiteks varjupaigamenetluse teatud etappides kättesaadavate inimressursside puudus ja menetluse kaasatud tõlkide ebapiisav pädevus.

Rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamisel esimeses astmes saavad liikmesriigid kasutada erimenetlusi, näiteks kiirmenetlust, piiritsoone või eelisjärjekorras menetlemist, järgides seejuures Euroopa varjupaigaõiguses sätestatud põhimõtteid ja tagatise. **Itaalias** võeti rände ja julgeoleku dekreedidega kasutusele taotluste läbivaatamise liht- ja kiirmenetlused, et vältida taotlustega seotud pettusi ja kiirendada menetlusi. 2018. aastal jätkati **Kreekas** ELi-Türgi avalduse raames erilise kiire piirimenetluse rakendamist isikute suhtes, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset Lesbose, Chíose, Sámose, Lérose ja Kosi saarel. **Prantsusmaal** muudeti muu hulgas kiirmenetluse tähtaegu. Vastuvõtumenetlusega seoses töötati mitmes EL+ riigis välja vastuvõetamatuse tingimused, kasutades korrapäraselt turvalise riigi põhimõtet, ning mitu riiki vaatasid üle ja muutsid oma riiklikud turvaliste päritoluriikide loetelud.

Esimese astme tavamenetlust määravad riiklikud sätted jäid 2018. aastal EL+ riikides suhteliselt stabiilseks. Suured seadusandlikud ja poliitilised muudatused, mis mõjutavad näiteks **menetlusele juurdepääsu** või **erimenetlusi**, avaldasid sellele aspektile samuti mõju, kuid üldiselt ei teatanud riigid olulistest

muudatustest, millega kaasneks tavamenetluse õigusaktide, poliitika ja tavade täielik läbivaatamine. Vastuvõetud muudatuste eesmärk oli peamiselt menetluse üldine tõhustamine, nagu teatati ka 2017. aasta aruandes.

Suuline tõlge menetlusliku vajadusena

2018. aastal jäi taotlejate keelte mitmekesisus peaaegu samale tasemele kui 2017. aastal, mis rõhutab suulise tõlke tähtsust menetlusliku vajadusena.

Tehtud muudatused olid seotud varjupaigamenetluse tähtaegade läbivaatamisega, uute tehnoloogiate kasutuselevõttuga taotluste elektrooniliseks haldamiseks, taotluste isikulise kohaldamisala muudatustega, õigusabi kättesaadavusega esimeses astmes, eri asutuste laiemal koostöö ja suhtlusega esimeses astmes, välistamisaluste ulatuse muudatustega ning algatustega pakkuda toetust ja juhendamist esimese astme otsustusprotsessis osalevatele töötajatele.

Vastuvõtmise valdkonnas oli EL+ riikides 2018. aastal toimunud areng seotud vastuvõtusüsteemide üldise korraldusega vastavalt taotluste arvu suundumustele koos ümberpaigutamise ja paigutamise kavade ning vastuvõtuasutuste liikide muutmisega. Mõni riik vähendas oluliselt oma vastuvõtvõimet ja muud pidid jätkama olemasolevate kohtade arvu suurendamist, et vastata taotluste arvu suurenemisele riiklikul tasandil. Vastuvõtmise korraldamine on valdavalt ümber kujundatud, saabumiskeskuste

arv kõigis EL+ riikides suureneb. Paljud algatused olid ka suunatud vastuvõtutingimuste kvaliteedi parandamisele, mis tähendab eri sidusrühmade kooskõlastamise parandamist, seirevahendite loomist, rajatiste hoolduse tagamist.

Paljudes riikides on põhitähelepanu olnud suunatud selle tagamisele, et vastuvõtukeskustes puuduksid ohutus- ja konfliktiprobleemid. Seda küsimust on käsitletud mitmeti, näiteks muutes sisse-eeskirju ja asutades vastuvõtu eriasutusi taotlejatele, kes rikuvad vastuvõtustüsteemide olemasolevaid eeskirju. Kohtud kujundasid eelkõige taotlejate vastuvõtuõigusi, näiteks seoses materiaalsete vastuvõtutingimuste saamise õiguse kestusega või liikumisvabadusega. Võeti meetmeid, et soodustada nende taotlejate juurdepääsu tööturule, kellel on head väljavaated kaitse saamiseks, samuti on mõningatel juhtudel tehtud taotlejatele kohustuslikuks ka keeleõpe ja sotsiaalse orientatsiooni kursused.

Mitmes EL+ riigis ilmusid kinnipidamise valdkonnas uued õigusaktid, olemasolevate muudatused või valitsuse määrused, et täiendavalt määratleda või arendada kinnipidamise aluseid ja alternatiive varjupaiga- ja tagasipöördumismenetlustes, näiteks täiendavalt selgitades, mis on võimalik oht avalikule korrale või põgenemisoht. Lisaks võeti meetmeid haavatavate kinnipeetavate toetuse tugevdamiseks ja läbipaistvuse suurendamiseks kinnipidamise valdkonnas. Nagu 2017. aastal, jõustusid mitmes EL+ riigis ka 2018. aastal uued õigussätted, mis piiravad vastuvõtukeskustes viibijate liikumisvabadust või seavad elukohapiiranguid. Muud muudatused kinnipidamise valdkonnas keskendusid kohaldatavatele tähtaegadele ja kinnipidamisvõimekuse suurendamisele. Mitmes riigis väljendasid kodanikuühiskonna osalejad ettevaatust ELi varjupaigaõiguse ebaõige

rakendamise pärast seoses varjupaigataotlejate kinnipidamisega ja tagatistega kinnipidamismenetluse raames.

Seoses teise astme menetlustega jäid seadusandlikud, poliitilised ja praktilised raamistikud EL+ riikides 2018. aastal suhteliselt stabiilseks, muudatused olid enamasti väikesed. Näib siiski, et teises astmes varjupaigamenetluse kaasatud kohtute mõju suureneb. Et eelmisel aastal liikus palju taotlusi teise astmesse, oli kohtutel rohkem võimalusi teha selgitavaid otsuseid, jätkates varjupaigamenetluse muude valdkondade kujundamist.

Eelkõige teatati mitmes EL+ riigis pärast Euroopa või riiklike kohtute otsuseid õigusaktide, poliitika ja praktika muudatustest. Selle valdkonna areng hõlmas kohaldatavate tähtaegade ja õigusabi muudatusi ning õigust jääda teises astmes otsuse tegemise ajal kohale.

Et 2018. aastal liikus palju taotlusi teise astmesse, oli kohtutel rohkem võimalusi teha selgitavaid otsuseid, jätkates varjupaigamenetluse muude valdkondade kujundamist.

Päritoluriikide teabe koostamisel täiustati EL+ riikides 2018. aastal standardeid ja tõhustati seotud toodete kvaliteeditagamist. EL+ riigid koostasid ja jagasid

arvukalt korrapäraseid ja uusi väljaandeid, millest paljud on avaldatud EASO päritoluriikide teabe portaalis. Sageli põhinevad päritoluriigi teabe väljaanded teabekogumissioonidel, mille EL+ riigid on korraldanud kolmandates riikides. Üldise suundumusena jätkasid paljud riiklikud päritoluriigi teabe üksused koostööd EASO ja vastavate asutustega mujal riikides, sealhulgas EASO päritoluriigi teabe võrgustike raames.

Euroopa Liidu varjupaigaõigustikus on eeskirjad, kuidas tuvastada toe pakkumise vajadus ja seda tuge pakkuda taotlejatele, kes vajavad menetluslike eritagatise (eriti piinamise, vägistamise või muu psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalda tagajärjel). Üks põhirühm on saatjata alaealised, kes taotleavad kaitset ilma vastutava täisealiseta. Palju muutusi on EL+ riikides ajendanud saatjata alaealised. Need hõlmasid muu hulgas eelkõige vastuvõtvõime kohandamist saatjata alaealiste jaoks sõltuvalt asjaomastest voogudest ja vastuvõtu erikeskuste täiustamist, teenuste täiustamist muu hulgas riiklike asutuste ja mittetulundussektori osalejate koostöö kaudu, edasisi investeeringuid perepõhise hoolduse kvaliteeti ja kvantiteeti, varajase tuvastamise ja menetluslike tagatiste loomise meetmete kasutuselevõttu eesmärgiga tagada alaealiste heaolu ja sotsiaalne areng, uute tehnoloogiate kasutuselevõttu vanuse hindamiseks ning saatjata alaealistega tegelevate töötajate eriteadmiste suurendamist. Areng seoses teiste haavatavate rühmadega keskendus ka vastuvõtu erirajatistele ja teenustele, kus paljud riigid loovad erirajatise, samuti isikutuvastuse ja edasisuunamise mehhanisme. Mitmes riigis väljendasid kodanikuühiskonna osalejad muret seoses haavatavate isikute vastuvõtutingimuste piisavuse ning süstemaatilise ja kohandatud abi pakkumise puudustega.

Isikud, kellele on EL+ riigis antud teatud vormis rahvusvaheline kaitse, saavad kasutada mitmeid seonduvaid õigusi ja soodustusi. Rahvusvahelise kaitse saajatele antavad erioigused kehtestatakse tavaliselt riiklike õigusaktide ja poliitikaga. Kaitse sisu seadusandlikud, poliitilised ja praktilised muudatused EL+ riikides olid 2018. aastal üldiselt suunatud rahvusvahelise kaitse saajatele, kuid ka kolmandate riikide kodanike või rändetaustaga isikute suurematele rühmadele, sõltuvalt riigi olukorrast.

EL+ üldsuundumusi on raske leida, sest muudatusi ajendasid kaitse saajate profiilid ja rände üldolemus riigi kontekstis. Täheldada võib, et mitu muudatus näib koonduvat kahe valdkonna ümber: kaitsestaatuse korrapärane läbivaatamine ning tööhõivega seotud keele- ja sotsiaal-kultuurikursused.

Tagasisaatmise valdkonnas jätkasid EL+ riigid 2018. aastal tegevust nende isikute tõhusaks tagasisaatmiseks, kelle varjupaigataotlus oli tagasi lükatud; see reaalsus kajastus tõhusate tagasisaatmiste suhteliselt väikeses arvus. Frontex märkis oma 2019. aasta riskianalüüsis, et tõhusate tagasisaatmiste arv 2018. aastal oli ebapiisav võrreldes liikmesriikide otsustega rändajate tagasisaatmiseks. Selle taustal keskenduti EL+ riikides kehtestatud õigusaktide muudatustega endiste taotlejate tagasipöördumise lihtsustamisele, kas lõpetades edasikaebuste automaatse peatava mõju teatud profiiliga taotlejatele kiir- või erimenetluses või võttes meetmeid tagasisaatmiseks vajalike reisidokumentide olemasolu tagamiseks.

Võta ühendust ELiga

Isiklikult

Kõikjal Euroopa Liidus on sadu Europe Directi teabekeskusi. Teie lähima keskuse aadressi leiate: https://europa.eu/european-union/contact_et

Telefoni või e-posti teel

Europe Direct on teenus, mis vastab Teie küsimustele Euroopa Liidu kohta. Teenusega saate ühendust võtta:

- helistades tasuta numbril: 00 800 6 7 8 9 10 11 (mõni operaator võib nende kõnede eest tasu võtta),
- helistades järgmisel tavanumbril: +32 22999696 või
- e-posti teel: https://europa.eu/european-union/contact_et

ELi käsitleva teabe leidmine

Veebis

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil: https://europa.eu/european-union/index_et

ELi väljaanded

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab alla laadida või tellida järgmisel aadressil: <https://publications.europa.eu/et/publications>

Suuremas koguses tasuta väljaannete saamiseks võtke ühendust talitusega Europe Direct või oma kohaliku teabekeskusega (vt https://europa.eu/european-union/contact_et).

ELi õigus ja seonduvad dokumendid

ELi käsitleva õigusteabe, sealhulgas alates 1952. aastast kõigi ELi õigusaktide konsulteerimiseks kõigis ametlikes keeleversioonides vt EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

ELi avatud andmed

ELi avatud andmete portaal (<http://data.europa.eu/euodp/et>) võimaldab juurdepääsu ELi andmekogudele. Andmeid saab tasuta alla laadida ja taaskasutada nii ärilisel kui ka mitteärilisel eesmärgil.

BZ-02-19-250-ET-C

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

ISBN 978-92-9476-718-9
doi:10.2847/017839